

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Код РПНД О81862

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

 Сlobодян С. О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР
Europe educational area

рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
тип дисципліни	<u>вибіркова</u>
мова викладання	<u>українська</u>

Миколаїв – 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 14 «Електрична інженерія» спеціальності 142 «Енергетичне машинобудування» освітньої програми «Газотурбінні установки і компресорні станції».

«15» червня 2020 року. 15 с.

Розробник: *Бобіна О. В.*, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 11 від «23» червня 2020 р.

Завідувач кафедри

Трибулькевич К. Г.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Голова

Бобіна О. В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Лабарткава А. В.

Робоча програма навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» затверджено Науково-методичною радою НУК

Протокол № 6 від «27» серпня 2020 р.

Голова НМР НУК

Трушляков Є. І.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	5
3. Передумови для вивчення дисципліни	5
4. Очікувані результати навчання.....	5
5. Програма навчальної дисципліни.....	6
6. Засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування	9
7. Форми поточного та підсумкового контролю	10
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	13
9. Рекомендовані джерела інформації.....	13
Додаток	15

ВСТУП

Анотація

Сучасна освіта, освіта другої чверті XXI ст., глобалізована, динамічна, не замкнена в межах національних держав. Невід'ємною характеристикою сучасного суспільства є освіта в продовж всього життя, можливість набуття нових компетенцій, академічна мобільність. Європейська освітня система-простір продовжує продукувати нові смисли, які заслуговують на увагу. Визнавши свою європейкість українська освіта має проаналізувати і засвоїти досвід Європи, забрати у неї найкраще, і зберегти свої позитивні особливості.

Навчальний курс знайомить слухачів з особливостями європейського освітнього простору і дозволяє вплинути на формування відповідних компетентностей наведених в освітньо-професійній програмі.

Ключові слова: Європу, освіта, система, досвід, принципи, цінності, законодавство.

Abstract

21st century education is globalized and dynamic. Modern education is not confined within the borders of a nation state. Academic mobility, new competencies, lifelong education, these are the attributes of modern society. European education space has its achievements solving new problems. Ukrainian education should analyze the experience of Europe. Ukrainians must take all the best from Europe and keep their best features.

The training course introduces of the European educational area and affects the formation of relevant competences.

Key words: Europe, education, experience, principles of education, education values, education law.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 14 "Електрична інженерія"	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: 142 "Енергетичне машинобудування" Освітня програма: "Газотурбінні установки і компресорні станції"	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету:		Семестр:	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4.	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		15 год	6 год
		Практичні заняття	
		15 год	6 год
		Самостійна робота	
		60 год	78 год
		Індивідуальні завдання	
		–	–
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР» є формування у студентів здатності вирішувати складні завдання і проблеми під час професійної діяльності у сфері енергетичного машинобудування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Навчальна дисципліна також сприяє формуванню здатності діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови для вивчення дисципліни відсутні.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів здатності розробляти навчально-методичне забезпечення дисциплін предметної області та проводити різні види навчальних занять у закладах вищої освіти, а також розуміти та дотримуватися вимог академічної доброчесності і не допускати їх порушення під час навчання та наукової роботи.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Зміст поняття «європейський освітній простір»

Змістовий модуль 1. Сутнісно-правовий вимір європейського освітнього простору

Тема 1. Сутність поняття «освітній простір». «Освітня модель» як основа освітнього простору. Освітні моделі світу і Європи.

1. Сутність освіти.
2. Освіта як феномен культури.
3. Освіта як феномен європейської культури.
4. Сутність поняття «освітній простір» і «освітня модель».
5. Європа в освітньому просторі.

Література: [3, 5, 9], [17 (6)] стор. 94–122.

Тема 2. Європейське законодавство в сфері освіти: 1) законодавство європейського союзу; 2) національне законодавств. Освітні принципи і цінності європейського освітнього простору.

1. Основні етапи історії європейської кооперації в освіті.
2. Європейське законодавство в сфері освіти:
 - а) законодавство Євросоюзу;
 - б) національне законодавство.

Література: [1] стор. 194–248, [7], стор. 4–17, [8], стор. 44–45, [9].

Змістовий модуль 2. Принципи функціонування європейського освітнього простору

Тема 3. Академічна доброчесність, співробітництво, свідома відповідальність як базові принципи європейської освіти.

1. Співробітництво, свідома відповідальність, академічна доброчесність як базові принципи і цінності європейського освітнього простору

Література: [1] стор. 194–217, [9], [10].

Тема 4. Дидактичні і психолого-педагогічні особливості освіти і Європі

1. Історія європейської педагогічної думки: основні етапи історії і сучасність.
2. Класики європейської освіти.
3. Дидактичні системи освіти: національні європейських країн.

Література: [1] стор. 273–343, [2], стор. 108–204, 253–270, [9].

Змістовий модуль 3. Освітні рівні в Європі та їх характеристика

Тема 5. Середня освіта і Європі та її характеристика

1. Основні етапи історії становлення «середньої» освіти в Європі.
2. Обов'язковість як базовий принцип.
3. Національні моделі та їх характеристика.

Література: [2] стор. 204–221, [9].

Тема 6. Вища і професійна освіта і Європі. Post-graduate освіта і Європі.

1. Основні етапи історії становлення «вищої освіти».
2. Академічна освіта (університету).
3. Розвиток прикладної освіти.
4. Професійна освіта.
5. Післядипломна освіта.
6. Національні моделі вищої освіти.

Література: [1] стор. 94–122, [2], стор. 221–239, [9].

Змістовий модуль 4. Євро-освіта і глобальний освітній простір

Тема 7. Європейський досвід і освітні системи країн світу.

1. Система освіта в країнах з високим рівнем доходу на душу населення.
2. Система освіти в країнах з середнім рівнем доходу на душу населення.
3. Вища освіта з низьким рівнем доходу на душу населення.

Література: [1] стор. 1–94, [10].

Тема 8. Європейський досвід і зміни в українській системі освіти

1. Освіта в Україні: основні етапи історії.
2. Україна і Європа: освітній вимір.
3. Основні напрямки інтеграції України в Європейський освітній простір.

Література: [1] стор. 1–32, [10], [11].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1. Зміст поняття «європейський освітній простір»								
Змістовий модуль 1. Сутнісно-правовий вимір європейського освітнього простору								
Тема 1. Сутність поняття «освітній простір». «Освітня модель» як основа освітнього простору. Освітні моделі світу і Європи	7	2	2	3	7	–	–	7
Тема 2. Європейське законодавство в сфері освіти: 1) законодавство європейського союзу; 2) національне законодавств. Освітні принципи і цінності європейського освітнього простору	8	2	2	4	8	2	–	6
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	15	4	4	7	15	2	0	13
Змістовий модуль 2. Принципи функціонування європейського освітнього простору								
Тема 3. Академічна доброчесність, співробітництво, свідома відповідальність як базові принципи європейської освіти	15	2	2	11	16	2	–	14
Тема 4. Дидактичні і психолого-педагогічні особливості освіти і Європі	15	2	2	11	14	2	2	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	4	4	22	30	4	2	24
Змістовий модуль 3. Освітні рівні в Європі та їх характеристика								
Тема 5. Середня освіта і Європі та її характеристика	7	2	2	3	8	–	2	6
Тема 6. Вища і професійна освіта і Європі. Post-graduate освіта і Європі	8	3	2	3	7	2	–	5
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	15	5	4	6	15	2	2	11
Змістовий модуль 4. Євро-освіта і глобальний освітній простір								
Тема 7. Європейський досвід і освітні системи країн світу	15	1	2	12	16	–	–	16
Тема 8. Європейський досвід і зміни в українській системі освіти	15	1	1	13	14	–	2	12
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	30	2	3	25	30	0	2	28
Разом за курсом	90	15	15	60	90	8	6	76

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття «освітній простір» і «освітня модель»: загальна характеристика і випадки	2	—
2	Базові принципи і цінності євро освітнього простору	2	—
3	Академічна доброчесність в системі євро освітнього простору	2	—
4	Дидактичні і педагогічні знання в сучасній Європі і світі	2	2
5	Сучасний стан шкільної (середньої) освіти в Європі: Фізична культура і спорт в навчальних закладах Європи	2	2
6	Вища освіта в Європі. Студентський спорт і фізична культура в Європі	2	—
7	Освітні системи провідних країн світу	2	—
8	Український варіант освітньої реформи і європейський досвід	1	2
Разом		15	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – **2-4 год./1 заняття**;
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – **мінімум 15 годин на 1 роботу**;
- підготовка до контрольних заходів – **(15-30) год. на 1 захід**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до семінарських занять	20	10
2	Підготовка до поточного модульного контролю	15	—
3	Підготовка есе / повідомлення	10	20
4	Написання реферату	10	20
5	Контрольна робота	—	20
6	Підготовка до заліку	5	6
Разом		60	76

6. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДІВ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- усні відповіді;
- контрольні роботи;
- реферат, есе.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів.

Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на семінарах	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 40 (8 тем по 5 балів).	

Критерії оцінки есе / повідомлення:

1. Висловлення власного погляду.
2. Аргументованість власного погляду, система доказів і логіка.
3. Висвітлення протилежного погляду.
4. Використання понятійно-категоріального апарату.
5. Чіткість, послідовність висновків.

Есе / повідомлення	Критерії оцінювання
9-10	1. Висловлена власна думка. 2. Є теорія і практика в оцінках. 3. Використано поняття і категорії. 4. Існують елементи компаративістики. 5. Представлена протилежна думка.
7-8	Відсутній один із перелічених вище компонентів
5-6	Відсутні два компоненти із перелічених
3-4	Відсутні три компоненти із перелічених
1-2	Присутні 1-2 компоненти із критеріїв перелічених
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 10.	

Реферат		Критерії оцінювання
Денна форма	Заочна форма	
15	10	1. Висловлена власна думка. 2. Є теорія і практика в оцінках. 3. Використано поняття і категорії. 4. Існують елементи компаративістики. 5. Представлена протилежна думка.
14-10	9-8	Відсутній один із перелічених вище компонентів
9-5	7-5	Відсутні два компоненти із перелічених
4-3	4-3	Відсутні три компоненти із перелічених
1-2	1-2	Присутні 1-2 компоненти із критеріїв перелічених
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: денна форма – 15 балів; заочна форма – 10 балів.		

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Питання підсумкового контролю

1. Суть поняття «освітній простір».
2. Суть поняття «освітня модель».
3. Суть поняття «освітня система».
4. Основні етапи історії світової освітньої системи.
5. Основні етапи історії освітньої системи Європи.
6. Фахова освіта в Європі: основні етапи історії.
7. Формулювання освітнього простору Європи в постіндустріальний період.
8. Базові нормативні документи європейського освітнього простору.
9. Поняття «Болонський процес».
10. Цінності і принципи європейського освітнього простору.
11. Дидактичні і педагогічні знання в Європі: основні етапи історії.
12. Дидактичні і педагогічні знання в Європі: в сучасну добу.
13. Шкільна освіта в Європі: основні моделі. Фізична культура і спорт в школі.
14. Вища освіта в Європі: основні моделі. Фізична культура і спорт в вищій школі.
15. Підготовка спортсменів професіоналів в Європі: освітня модель.
16. Масова фізична культура і спорт в Європі: теорія і практика.
17. Основні принципи вищої освіти в Європі.
18. Освітня система Китаю і європейський досвід.
19. Освітня система Японії і європейський досвід.
20. Освітня система США і європейський досвід.
21. Освітня система Латинської Америки і європейський досвід.
22. Українські реформи вищої освіти і європейський досвід.
23. Основні напрямки розвитку (перспективи) європейської освіти.
24. Освіта як галузь економіки – європейський досвід.
25. Теоретики і практики педагогіки Європи: історія і сучасність.

Контрольна робота	Критерії оцінювання
40-50	Робота розкриває тему, основні питання, висвітлено причинно-наслідкові зв'язки, зроблено висновки. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Оригінальна. Відсутні помилки: граматичні і орфографічні.
30-39	Робота в цілому розкриває тему і основні питання, частково висвітленні причинно-наслідкові зв'язки. Висновки не в повному обсязі. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Відсутні значні помилки. є окремі, несуттєві загальні зауваження.
21-29	Робота відповідає вище наведеним критеріям, але має ряд недоліків в розкритті теми, висвітлення причинно-наслідкових зв'язків часткове, часткові висновки. Відступ від стандартів оформлення.
11-20	Сутність теми не розкрита. Робота містить суттєві недоліки. Неохайна. Суттєві відступи від стандартів оформлення.
0-10	Текст і зміст роботи не відповідає темі. Робота має неохайний вигляд. Студенти не розуміє питання теми.
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 50 балів</i>	

Підсумковий контроль	Критерії оцінювання
13-15	Відповідь правильна, повна, логічна, науково і практично обґрунтована.
10-12	Студент розуміє зміст і значення питання, володіє понятійно-категоріальним апаратом, розуміє логіку відповіді, можливі окремі фактологічні неточності, відповідь в цілому правильна.
6-9	Студент розуміє окремі елементи питання, має певний термінологічний запас, може сформулювати окремі елементи відповіді, але не має цілісного уявлення про сутність питання і логіки відповіді на питання, відповідь часткового правильно.
2-5	Студент розуміє, в цілому, значення питання, але через відсутність знань не може сформулювати логічну відповідь
0-1	Студент не дає відповідь на поставлені запитання.
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 15</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях	8x5 балів=40 балів	3x5 балів=15 балів
Участь у тестуванні	2x10 балів=20 балів	—
Написання есе / повідомлення	1x10 балів=10 балів	1x10 балів=10 балів
Написання реферату	1x15 балів=15 балів	1x10 балів=10 балів
Контрольна робота	—	1x50 балів=50 балів
Підсумковий контроль	1x15 балів=15 балів	1x15 балів=15 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	T1	Участь у семінарі	5		—
	T2	Участь у семінарі	5		—
ЗМ2	T3	Участь у семінарі	5		—
	T4	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
	ПМК	Тест	10		—
ЗМ3	T5	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
	T6	Участь у семінарі	5		—
ЗМ4	T7	Участь у семінарі	5		—
	T8	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
	ПМК	Тест	10		—
Реферат			15		10
Есе / повідомлення			10		10
Контрольна робота			—		50
Підсумковий контроль			15		15
Сума			100	100	

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава: Дивосвіт, 2016. 384 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjkyMQ==/01d626453878c72a91c026651e5a0735.pdf> (дата звернення: 22.04.2020).

2. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник. Рівне: Овід, 2012. 352 с. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf> (дата звернення: 22.04.2020).

3. Димань Т. М., Боньковський О. А., Вовкогон А. Г. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник. Одеса: НУ «ОМА», 2017. 106 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/6._ievropeyskiy_prostir_vishchoyi_osviti_ta_bolonskiy_proc es.pdf (дата звернення: 22.04.2020).

4. Савицька Н. Л., Ушакова Н. Г., Андросова Т. В., Помінова І. І. Освіта як чинник становлення економіки знань: монографія. Харків: МОНОГРАФ, 2017. 170 с.

5. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич та ін.; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІІТО НАПН України, 2018. 223 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/711545/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF_%D0%A1%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%96.pdf (дата звернення: 22.04.2020).

6. Національний освітній глосарій: вища освіта / В. М. Захарченко та ін.; за ред. В. Г. Кременя. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.

Допоміжна література

1. Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу: Монографія. Київ: ІПК. ДСЗУ, 2011. 312 с.
2. Невара Л. М. Рішення міжнародних конференцій і організацій у болонському процесі. *Міжнародні відносини*. 2016. № 1 (44-45). С. 85–89. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/3250/2924> (дата звернення: 30.03.2020).
3. Барановська Н. Спадщина світового освітнього простору та його вплив на взаємодію освіти й культури. *Historical and cultural studies*. 2018. Vol. 5, Num. 1. С. 7–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hcs_2018_5_1_4 (дата звернення: 30.03.2020).
4. Вульфсон Б. Л. Образовательное пространство на рубеже веков». Москва: НОУ ВПО МПСИ, 2006. 223 с.
5. Пономарев Р. Е. Образовательное пространство: монография. Москва: МАКС Пресс, 2014. 100 с.
6. Иванова С. В. Образовательное пространство в научных исследованиях и правовых документах: понятия, практика применения, сложности и риски. *Ценности и смыслы*. 2014. №5 (33). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/obrazovatelnoe-prostranstvo-v-nauchnyh-issledovaniyah-i-pravovyh-dokumentah-ponyatiya-praktika-primeneniya-slozhnosti-i-riski> (дата обращения: 30.03.2020).
7. Иванова В. И. Единое образовательное пространство как фактор инновационного развития экономики Европейского Союза: автореф. дис. ... канд. эконом. наук: 08.00.14 / Государственный университет управления. Москва, 2012. 25 с.
8. Модернізація вищої освіти як виклик часу: бібліографічний анотований покажчик / уклад. О. В. Нестеренко. Полтава: ПУЕТ, 2015. 51 с.
9. The history of European cooperation in education and training. Europe in the making – an example. European Communities, 2006. 335 p. URL: http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=301 (Last accessed: 22 April 2020).
10. Christelle Garrouste. 100 years of educational reforms in Europe: a contextual database. European Union, 2010. 350 p. URL: https://mpira.ub.uni-muenchen.de/31853/1/MPRA_paper_31853.pdf (Last accessed: 22 April 2020).

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Education and Training. *European Education Area*. URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en.
2. Реформа освіти та науки. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>.

Написання рефератів

Реферат (лат. *referre* – доповідати, повідомляти) – самостійна індивідуальна робота студентів, яка передбачає виклад, критичний аналіз вже відомих ідей.

Підготовка і захист рефератів передбачає знайомство студентів з науковою літературою – монографіями, статтями, спеціалізованими підручниками. Такий вид самостійної роботи дозволяє активізувати процес пізнання, поглибити свої знання, долучитись до самостійної інтелектуальної роботи, опанувати навички роботи з літературними джерелами. При написанні реферату заборонено використовувати популярні підручники і посібники.

Реферат включає в себе титульну сторінку, план, список літератури, основну частину. Обсяг основної частини реферату не має перевищувати 15-18 сторінок друкованого тексту або розбірливого тексту написаного від руки. Текст має бути вичитаний. Не більше трьох орфографічних помилок на сторінку. Вимоги до друкованого тексту: формат аркушу А-4, кегль – 14, інтервал 1,5, шрифт – Times New Roman, поля з усіх боків 2 см.

Студент повинен знати, що викладач без особливих зусиль може розрізнити оригінальний текст та текст «скачаний» із електронної мережі. Останні повертаються студенту без будь-яких зауважень і пояснень.

Теми рефератів

1. Поняття «освітнього простору» в системі соціальних наук.
2. Поняття «освітньої моделі» в системі педагогічних наук.
3. Особливості і сутність євроатлантичного простору освіти.
4. Різноманітність моделей освіти та їх особливості.
5. Освітня міграція: сутність, основні етапи історії, сучасні характеристики.
6. Ціна освіти і різних освітніх моделях.
7. Фізична культура і спорт в системі європейської, американської і азійської освіти.
8. Нормативні документи євро освіти: основні характеристики.
9. Базові цінності і принципи євро освіти.
10. Основні етапи історії європейської середньої освіти.
11. Основні етапи становлення академічної освіти в Європі.
12. Основні етапи становлення професійної освіти в Європі.
13. Студенти з України в Європі: мотивація.
14. Фінансові ресурси вищої освіти Європи.
15. Україна і «Болонський процес»б основні етапи історії.
16. Сучасна дидактика: основні підходи і розуміння.
17. Основи педагогічної думки.
18. Теоретики педагогіки Європи: історія і сучасність.
19. Європейські платформи дистанційного навчання.
20. Європейські post-graduated програми і досвід їх функціонування в Україні.
21. Теорія soft skills – практика реалізація в Європі.